

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
Γ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑ Α

- Ενδεχόμενος σχεδιασμός της για την εξυπηρέτηση ιδιοτελών συμφερόντων μιας συγκεκριμένης ομάδας και όχι της ανθρωπότητας γενικότερα.
- Πιθανότητα να τεθεί έξω από τον ανθρωπινό έλεγχο, είτε εκ λάθους, είτε σκόπιμα, ως αποτέλεσμα της ίδιας της εξέλιξής της.
- Σε περίπτωση λάθους, ενδέχεται να μην μπορεί να υπάρξει διόρθωσή του και επαναπρογραμματισμός των μηχανών.

(μονάδες 20)

ΘΕΜΑ Β

B1

Το ζήτημα της αρετής και της ευθύνης του επιστήμονα τίθεται στις μέρες μας **ιδιαίτερα επιτακτικά**. Αυτό, άλλωστε, επιβάλλει η επικράτηση του κερδοσκοπικού μοντέλου ζωής στην εποχή μας, γεγονός που προφανώς, θέτει σε κίνδυνο την ηθική χρήση της επιστήμης. **Για παράδειγμα**, οι επιστήμονες, υπηρετώντας τις ανάγκες της οικονομίας, δημιουργούν τεχνικά μέσα με τα οποία **οι άνθρωποι παρεμβαίνουν αλόγιστα στη φύση, επιτρέποντάς τους να εξαντλούν τους φυσικούς πόρους και να ανατρέπουν την οικολογική ισορροπία**. Επίσης, η κατοχή της επιστημονικής γνώσης από λίγους συμβάλλει στον **επεκτατισμό των ισχυρών κρατών που επιχειρούν να επιβληθούν στα αδύναμα κράτη με την οπλική τους υπεροχή**. Είναι σαφές, λοιπόν, πως η πρόοδος της επιστήμης, αν δεν συνοδεύεται από την ηθική συγκρότηση των δημιουργών της, μπορεί να αποβεί ολέθρια εξέλιξη για την ανθρωπότητα.

B2.

A. Ο συγγραφέας στην πρώτη παράγραφο του κειμένου του δεν εκφράζει με βεβαιότητα τις απόψεις του αλλά διατυπώνει με επιφύλαξη την προσωπική του άποψη. Αυτό γίνεται φανερό, αφού χρησιμοποιεί ρήματα σε **υποτακτική έγκλιση** (να αφοσιωθούμε, να αυτοπεριοριστούμε,...). Επίσης, παρατηρείται η **χρήση υποκειμενικών εκφράσεων**, όπως «κατά τη γνώμη μου», «είναι προτιμότερο», πιθανολογικές εκφράσεις όπως «μπορούν να διατυπωθούν».

(μονάδες 10)

Β. «Μέσα στη μέθη της υπέρβασης, την αίσθηση μιας σχεδόν θεϊκής δύναμης σε έναν κόσμο ατελή, από τους επιστήμονες ενίοτε ξεχνιέται ότι οδηγούμαστε σε έναν κόσμο λιγότερο φυσικό, ενδεχομένως και ανεξέλεγκτο, λόγω υπερβολικής τεχνολογίας και ανεπαρκούς ανθρωπισμού.»

Κατά την μετατροπή το ύφος του κειμένου γίνεται πιο απρόσωπο και αντικειμενικό, πιο ουδέτερο. Το ενδιαφέρον εστιάζεται στο αποτέλεσμα της ενέργειας των επιστημόνων, δηλαδή στο ότι οδηγούμαστε σε έναν κόσμο που η τεχνολογία διαμορφώνει έναν κόσμο τεχνητό και λιγότερο ανθρωπινό.

(μονάδες 4)

Β3. Οι ερωτήσεις στην 2^η παράγραφο του κειμένου 1 φανερώνουν με εμφατικό τρόπο τον **προβληματισμό του συγγραφέα** μπροστά στα ηθικά διλήματα αλλά και τους κινδύνους που ενδεχομένως θα προκύψουν από την ανεξέλεγκτη ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης. Έτσι, καταφέρνει να κεντρίσει το ενδιαφέρον του αναγνώστη, ο οποίος μοιράζεται τον προβληματισμό και την ανησυχία του. Ταυτόχρονα, οι ερωτήσεις αυτές έχουν έναν **σημαντικό οργανωτικό ρόλο, καθώς βοηθούν στην μετάβαση στην επόμενη παράγραφο** στην οποία παρουσιάζονται αναλυτικά οι κίνδυνοι αυτοί.

(μονάδες 6)

ΘΕΜΑ Γ

Βασικό θέμα του ποιήματος αναδεικνύεται η σύγκρουση της τεχνολογίας με την φαντασία και τα οράματα της ανθρωπότητας. Το ποιητικό υποκείμενο, όπως εξ αρχής δηλώνεται από τον τίτλο του ποιήματος (Dream factory), οραματίζεται ένα εργοστάσιο ονείρων, αρνούμενος την πιθανή καταστροφική δράση του ανθρώπου, ο οποίος, επιλέγοντας άκριτα την τεχνολογική εξέλιξη, περιορίζει τα όνειρα και την ελπίδα της ανθρωπότητας. Η **ακουστική εικόνα της πρώτης στροφής** αποτυπώνει την ελπίδα του ποιητικού υποκειμένου πως, όταν πάψει ο αποκρουστικός ήχος της σύγχρονης τεχνολογίας (όταν καταλαγιάσει ο αχός...), τότε, ίσως ακουστεί το παράπονο του λαβωμένου περιστεριού, που λειτουργεί ως **σύμβολο της ειρήνης**. Κάθε φορά που συμβαίνει αυτό, όταν ο άνθρωπος δεν θέτει πάνω από όλα την τεχνολογική εξέλιξη, τότε φαίνεται να υπάρχει το περιθώριο να οδηγηθούμε στην «αναπαραγωγή ονείρων», δηλαδή στην συναδέλφωση των λαών. Το ποιητικό υποκείμενο δηλώνει παρών, ίσως ως ένας ακόμη «ονειροσυλλέκτης», έτοιμος να βγει στους δρόμους και μαζί με άλλους, όπως φαίνεται και στην **τελευταία υπερρεαλιστική εικόνα της τελευταίας στροφής**, να διαφυλάξει τη ζωή των ανθρώπων, την ειρήνη και τα όνειρά τους.

Το συγκεκριμένο ποίημα με κάνει να αισθάνομαι ανακούφιση και αισιοδοξία, καθώς υπάρχουν ακόμη άνθρωποι που προτίθενται να αντισταθούν στην κυριαρχία της ύλης και του απάνθρωπου τεχνοκρατικού πνεύματος της εποχής. Θεωρώ μάλιστα πως ο αγώνας αυτός είναι διαρκής και πάντα επίκαιρος, όπως, άλλωστε, δηλώνουν και τα ρήματα του ποιήματος που είναι σε χρόνο **ενεστώτα**. Χαίρομαι, λοιπόν, που «όπως πάντα», θα υπάρχουν ονειροσυλλέκτες με τις απόχες τους να προστατεύουν τα όνειρά μας.

(μονάδες 15)

ΘΕΜΑ Δ

Κ.Ε: τεχνητή νοημοσύνη και ευθύνη του επιστήμονα.

Ε. Π: ομιλία σε ημερίδα του πνευματικού κέντρου του δήμου.

Δ1: θέμα της ημερίδας: «Η τεχνητή νοημοσύνη, φόβοι και ελπίδες μπροστά στην 4^η τεχνολογική επανάσταση».

Δ2: αναγκαιότητα αξιοποίησης στοιχείων των κειμένων.

Z1: οι πιθανοί κίνδυνοι από την εξέλιξη της τεχνητής νοημοσύνης.

Z2: ποιος πρέπει να είναι ο ρόλος του επιστήμονα, προκειμένου με το έργο του να υπηρετεί την ανθρωπότητα.

Z1: κίνδυνοι. (σημ.: δεν χρειάζεται να γράψετε και τις τρεις παραγράφους)

Αβ. Παραβιάζεται η ιδιωτικότητα των ανθρώπων, ελλοχεύει ο κίνδυνος της πνευματικής υποβάθμισης.

- Παραβίαση της προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Για παράδειγμα, ήδη εφαρμόζεται η τεχνολογία αναγνώρισης προσώπου ή για τον εντοπισμό του στο διαδίκτυο.
- Συγκέντρωση πληροφοριών και επεξεργασία τους για άγνωστους σκοπούς.
- Υπονόμευση της ανθρώπινης σκέψης από την αντικατάσταση πνευματικών διεργασιών και την υλοποίηση ενεργειών από διάφορες εφαρμογές. Αυτό προκαλεί την παθητικοποίηση των ατόμων, την σωματική και πνευματική νωθρότητα.

Ββ. Προβλήματα στον χώρο της οικονομίας και της εργασίας.

- Αντικατάσταση εργαζομένων, απώλεια θέσεων εργασίας, αύξηση της ανεργίας.
- Οικονομική κυριαρχία των λίγων, κοινωνική ανισότητα: οι πλούσιοι γίνονται πλουσιότεροι, οι φτωχοί γίνονται φτωχότεροι. Αυτό σημαίνει και επίταση της οικονομικής εκμετάλλευσης όσων δεν έχουν την πρόσβαση στην τεχνολογία.
- Δυσκολία ανάληψης της ευθύνης. Για παράδειγμα, στην περίπτωση αυτοκινητιστικού ατυχήματος χωρίς οδηγό, δεν είναι ξεκάθαρο ποιος ευθύνεται,

ή στην περίπτωση παρακολούθησης ασθενών με μηχανική υποστήριξη, ποιος θα κρίνει την απόφαση διακοπής της μηχανικής υποστήριξης;

Γ § Κοινωνικά προβλήματα

- Επίταση των κοινωνικών ανισοτήτων.
- Ενίσχυση του ρατσισμού: τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται για την εκπαίδευση αλγορίθμων διαμορφώνονται από ανθρώπινα στερεότυπα. Η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να τα διακρίνει ή να τα ενισχύσει, οδηγώντας σε άδικες αποφάσεις και διακρίσεις.
- Ενισχύεται η προσκόλληση του ανθρώπου στις μηχανές, εντείνεται η απομόνωση του, λόγω της ψευδαίσθησης της συντροφικότητας.
- Υπονόμευση της καλλιτεχνικής δημιουργίας.

Z2: ο ρόλος του επιστήμονα.

Aξ. Επιστημονική ευθύνη (ο ρόλος του ως φορέας γνώσεων)

- Οφείλει να κατέχει πλατιά γνωστική καλλιέργεια, ευρεία παιδεία.
- Παράλληλα, χρειάζεται να κατέχει σε βάθος το αντικείμενο της επιστήμης του, να ενημερώνεται συνεχώς για τις επιστημονικές εξελίξεις του κλάδου του, επικαιροποιώντας διαρκώς τις γνώσεις του.
- Οφείλει να είναι αντικειμενικός και αμερόληπτος, ώστε η έρευνά του να πραγματοποιείται ακολουθώντας ορθή μεθοδολογία, χωρίς προσωπικές εμπάθειες και δογματισμούς.

B8. Κοινωνική και ηθική ευθύνη. (ο ρόλος του ως πνευματικός άνθρωπος).

- Οφείλει να μην ζει ξεκομμένος από το κοινωνικό σύνολο, να γνωρίζει τα κοινωνικά προβλήματα της εποχής του και να εργάζεται με στόχο την επίλυσή τους. (να διαθέτει ισχυρή κοινωνική συνείδηση).
- Ως πνευματικός άνθρωπος, να αντιλαμβάνεται πως η επιστήμη του είναι ισχυρό όπλο, με το οποίο δύναται να καταστρέψει αλλά και να σώσει την ανθρωπότητα. Σκοπός του, δηλαδή, πρέπει να είναι ο εξανθρωπισμός της επιστήμης, να αντιμετωπίζει την ανθρώπινη ύπαρξη και τη ζωή ως υπέρτατη αξία.
- Να διαθέτει ήθος, εντιμότητα, ειλικρίνεια και υψηλό φρόνημα, προκειμένου να αντιστέκεται σε ιδιοτελή συμφέροντα, υπηρετώντας στόχους, όπως η βελτίωση των συνθηκών ζωής των ανθρώπων, η καταπολέμηση της αμάθειας, η φροντίδα για την προστασία του περιβάλλοντος, η διασφάλιση της ειρήνης, ο περιορισμός της αδικίας, της δυστυχίας και της φτώχειας σε όλο τον κόσμο.

(μονάδες 30)

ΣΑΡΑΝΤΙΤΗ ΕΙΡΗΝΗ (ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΥΠΕΥΘΥΝΗ)